

Noin 50-vuotiaalla miehenkilöllä on todettu vuosi sitten kilpirauhasen papillaarinen karsinoma. Syöpäkudosta poistettiin leikkauksella, minkä jälkeen aloitettiin radiojodihoito sekä kilpirauhasen toimintaa stimuloivan hormonin eli TSH:n estohoito. Radiojodihoidolla ei ole kuitenkaan saatu aikaan toivottua tulosta ja lääkäri on määrännyt potilaalle uutta, juuri markkinoille tullutta lääkettä, Lenvimaa. Nyt potilas tahtosi tietää enemmän lääkkeen toiminnasta, tehosta sekä haittavaikutuksista.

Syöpien hoidot ovat kehittyneet viime vuosina erittäin nopeasti ja kuolleisuus tautiin onkin laskenut huomattavasti. Kilpirauhassyöpä ei lukeudu yleisimpiin syöpätyyppeihin, mutta sen esiintyminen on ollut jo pitkään pienoisessa nousussa. Osittain tämä selittyy sillä, että kilpirauhassyövän diagnostiikka on entistä tehokkaampaa. Vaikka kilpirauhasen kasvaimet ovatkin suhteellisen tyypillisiä löydöksiä nykyään, niin äärimmäisen harvoin nämä löydökset johtavat kuolemaan.

Kilpirauhassyöpä on naisilla selvästi miehiä yleisempi. Sen taustasyynä ovat edelleen melko epäselvät, mutta ionisoiva säteily ja etenkin radiojodille altistuminen voivat johtaa sen kehittymiseen. Myös jodin puutos tai struuma eli kilpirauhasen suurentuma voivat olla mahdollisia altistavia tekijöitä. Osa kilpirauhassyövästä on perinnöllisiä. Kilpirauhassyöpä ilmenee yleensä vasta vuosikymmenien kuluttua varsinaisesta altistumisesta,

joten potilaat ovat yleensä yli 45-vuotiaita.

Kilpirauhasen syövät jaotellaan hyvin ja huonosti erilaistuneisiin sekä erilaistumattomiin karsinomiin. Hyvin erilaistuneita karsinomatyyppejä ovat papillaarinen, follikulaarinen ja medullaarinen karsinoma. Tyypillisin kasvainlöydös on papillaarinen karsinoma. Sairausten oireita ovat yleensä kaulassa oleva kova ja mahdollisesti aristava tai kivulias kyhmy. Pitkälle edenneeseen sairauteen voi liittyä myös erilaisia hengitys- tai nielemisvaikeuksia.

Kilpirauhasen syövän hoitomuotoja ovat leikkaus, radiojodihoito tai tyroksiinihoito. Leikkauksen seurauksena kilpirauhasen toiminta voi lamaantua muutamaksi päiväksi ja laskea plasman kalsiumpitoisuuksia. Lisäksi leikkaus voi johtaa hypoparathyreoosiin eli lisäkilpirauhasen vajaatoimintaan tai äänihuulten halvautumiseen. Radiojodia käytetään yleensä leikkauksen jälkeen poistamaan mahdollisesti jäljelle jäänyt syöpäkudos tai syövän etäpesäkkeiden tuhoamiseen. Radiojodihoidon yhteydessä käytetään myös kilpirauhasen toimintaa stimuloivan hormonin (TSH) estohoitoa tai tyroksiinihoitoa, jonka tarkoituksena on myös vähentää kilpirauhasen toimintaa stimuloivan hormonin erittymistä, sillä kilpirauhanen tuottaa tyroksiinia. Jos radiojodihoito ei auta, ovat hoitovaihtoehdot olleet aiemmin melko olemattomat ja parantumismahdollisuudet heikot.

2000-luvulle siirryttäessä syövän lääkekirjoon saatiin uusi lääketyyppi, suun kautta annosteltavat tyrosiinikinaasin estäjät. Niitä on kehitetty ja kehitetään edelleen lukuisten erityyppisten syöpien hoitoon. Yksi uusimmista tyrosiinikinaasin estäjistä on lenvatinibi, joka soveltuu erityisesti radiojodiin reagoimattoman kilpirauhassyövän hoitoon. Tulokset kilpirauhassyövän hoidossa ovat olleet erittäin positiivisia, mutta lenvatinibin vaikutuksia kilpirauhassyöpään ja muihin syöpiin tutkitaan edelleen.

Asiakkaan lääkitys

Lenviman vaikuttava aine on lenvatinibi, joka kuuluu syöpälääkkeiden ryhmään tyrosiinikinaasin estäjät. Se vaikuttaa estämällä erilaisten syövän kehitystä edistävien ja onkogeneettisten reittien tyrosiinikinaaseja, kuten endoteeli-, fibroblasti- ja verihitulekasvutekijän reseptoreita. Lenvima on

Lenvatinibi soveltuu erityisesti radiojodiin reagoimattoman kilpirauhassyövän hoitoon.

tällä hetkellä käytössä vain aikuisilla pitkälle edenneen erilaistuneen kilpirauhassyövän hoitoon, kun radiojodihoito ei enää auta. Vaikeassa maksan tai munuaisten vajaatoiminnassa lääkitys aloitetaan hieman tavallista pienemmällä annoksella. Myös iäkkäille potilaille suositellaan hieman matalampaan annosta kuin aikuisille.

Lenviman käytön aikana tyypillisimpiä haittavaikutuksia ovat hypertensio, ripuli, ruokahalun heikentyminen, painon lasku, väsymys, pahoinvointi, proteinuria, suutulehdus, oksentelu, ääntöhäiriö, päänsärky ja ns. käsi-jalkaoireyhtymä (palmoplantaarinen erythrodysestesia, PPE). Lääkkeen käyttöön liitetyn hypertension vuoksi potilaan verenpaineen tulisi olla hyvin hallinnassa ennen kuin hoito aloitetaan. Lisäksi verenpainetta tulisi seurata säännöllisesti koko hoitajakson ajan. Mahdollisen proteinurian vuoksi myös virtsan proteiinipitoisuutta olisi seurattava lääkityksen ajan. Tarvittaessa lääkitys voidaan lopettaa, keskeyttää tai annosta voidaan muuttaa. Lenvatinibi metaboloituu CYP3A4:n kautta, joten se saattaa vaikuttaa saman reitin kautta metaboloituvien lääkeaineiden pitoisuuksiin erityisesti lääkeaineilla, joilla on pieni terapeuttinen leveys.

KERRO ASIAKKAALLE

- Kyseessä on uusi lääke, jota tutkitaan edelleen, joten tulokset voivat vaihdella ja mahdollisista haittavaikutuksista olisi ilmoitettava.
- Lääkityksen aiheuttamaan pahoinvointiin, oksenteluun ja ripuliin on saatavilla lääkitystä.
- Annosta voidaan säätää, käyttöä tauottaa tai lääkitys lopettaa kokonaan jos ilmenee liiallisia tai vaarallisia haittavaikutuksia.
- Verenpainetta ja virtsan proteiinipitoisuutta tulee seurata säännöllisesti lääkityksen aikana.
- Jos yksittäinen lääkeannos unohtuu ja unohdetusta ajasta on kulunut yli 12 tuntia, seuraava annos otetaan vasta tavalliseen ottamisaikaan.
- Kapselit otetaan suurin piirtein samaan aikaan päivittäin ruoan kanssa tai ilman.

Lähteet: Duodecim – lääketietokanta. Haettu Internetistä 20.01.2016, www.terveysportti.fi • Joensuu H: Syövän

hoidon voittokulku jatkuu. Lääketieteellinen Aikakauskirja Duodecim 131(22):2163-70, 2015 • Syöpätaudit, Duodecim oppikirjat, Kustannus Oy Duodecim 2013. • Mäenpää H, Arola J, Heiskanen I, Schalin-Jäntti C: Kilpirauhasen syövän epidemiologia, http://www.terveysportti.fi/dtk/oppi/koti?p_artikkeli=syt00468, Kilpirauhasen syövän tyypit, http://www.terveysportti.fi/dtk/oppi/koti?p_artikkeli=syt00469, Kilpirauhasen syövän oireet, diagnostiikka ja levinneisyyslukuitus, http://www.terveysportti.fi/dtk/oppi/koti?p_artikkeli=syt00470, Kilpirauhasen syövän hoito, http://www.terveysportti.fi/dtk/oppi/koti?p_artikkeli=syt00471 • Scott L. J: Lenvatinib: First Global Approval. Drugs 75: 553-560, 2015

Asiakas apteekissa -palsta kirjoittavat lää-Suomen yliopiston farmasian opiskelijat lääkehoito-opintojakson kotitentinä. Asiasällön tarkistavat opintojakson opettajat Fat Kirsti Laitisen johdolla.

VÄLTÄ VÄÄRÄ HOITO VIISAASTI

Käypä hoito -suositukset saivat rinnalleen ensimmäiset kahdeksan Vältä viisaasti -suositusta vanhentuneista hoitokäytännöistä. Tutustu suosituksiin verkossa: www.kaypahoito.fi/web/kh/valta-viisaasti-suositukset

UUDET HYYTYMISENESTO- LÄÄKKEET OVAT TURVALLISIA

UUDET VEREN HYYTYMISTÄ estävät lääkkeet ovat yhtä turvallisia kuin pitkään käytössä olleet varfariini ja hepariini. Uusi tutkimus vertasi uusia suoria oraalisia koagulantteja näihin tuttuihin lääkkeisiin. Suorat tekijä Xa -estäjät tai dabigatraani eivät kumpikaan aiheuttaneet vanhoja lääkkeitä enempää esimerkiksi vakavia verenvuotoja.

Tutkimus julkaistiin Lancet Gastroenterology & Hepatology -lehdessä. Tutkimus vahvistaa käsitystä siitä, että uudet lääkkeet soveltuvat vanhojen lailla muun muassa eteisvärinäpotilaiden hoitoon.

Lähde: laaketietokeskus.fi

46 261

Marraskuussa 2016 korkeakoulutettuja työttömiä oli 46 261.

Vuonna 2015 heitä oli 0,5 prosenttia enemmän. Korkeakoulutettujen työttömyyden kasvu vaikuttaa-kin taittuneen.

Lähde: akava.fi